

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 306-1903)

Originalt emne

Vandforsyning og Vandværk

Vandforsyning og Vandværk/Vandværk og Vandforsyningsanlæg

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 17. september 1903](#)
- 2) [Byrådsmødet den 2. november 1905](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 17. september 1903 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 306-1903)

Efter Indstilling af Vandværksudvalget bevilgedes der et Beløb af indtil 2000 Kr. til Foretagelse af Forundersøgelser og Projektering vedrørende Anlæg af Vandledning til de højt liggende Arealer Nord for Byen.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. november 1905 - side 25

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 306-1903)

Til Forhandling forelaa paany Spørgsmaalet om de nordre Bydeles Vandforsyning.

I. Fra Stadsingeniøren var af Vandværksudvalget indhentet følgende Erklæring i Sagen: "I Henhold til det ærede Udvalgs Beslutning i Mødet den 17. dennes har jeg undersøgt,

hvorledes Udgifterne ved Vandforsyning til de nordre Bydele og Christiansbjerg ville stille sig, naar den stillede Opgave indskrænkes til kun at omfatte ca. 3000 Mennesker.

Som de Arealer, der maa tages i Betragtning, frembyder sig naturlig

1) selve Christiansbjerg med ca. 800 Indbyggere.

2) den Del af "Catrinebjerg", som har sit Gade- og Kloaknet i Orden (ca. 10 Tdr. Land) ca. 1500 Indbyggere (Matr. Nr. 95 og 66).

3) Der vil endvidere kunne finde en Bebyggelse Sted paa de ved Randers Landevej liggende Lodder Nr. 53, 59 og 56, som ere de Lodder, paa hvilke der i de nærmeste Aar er Sandsynlighed for Bebyggelse.

Det Antal Aar, der vil medgaa inden der er Sandsynlighed for, at Folkemængden vil have naaet Tallet 3000, findes af Ligningen $53000 (1 + 0,025)^x = 3000 + (3000-800) 10/3$, hvoraf $x = 5,24$ Aar.

Her er regnet med en jævn stigende Tilvækst af Folkemængden; men da Tilvæksten foregaar i Spring, og Byen for Tiden befinder sig i en Periode, hvor Udviklingen er noget langsom, er der nogen Sandsynlighed for, at det vil vare længere end ovenfor angivet, inden den angivne Folkemængde af 3000 Indbyggere vil være naaet.

Regner man at skulle forsyne 3000 Mennesker, maa man paaregne som Maximum et Forbrug af 4000 Tdr. Vand i Døgnet. Maximum pr. Time bliver 6 % heraf eller 240 Tdr., hvilket giver 0,3 Kubikf. pr. Sekund.

Under Henvisning til medfølgende Plan V, som viser et Kort over Byens Markjorder, skal jeg tillade mig at foreslaa følgende Arrangement:

I. Der lægges en Pumpestation paa det nordøstre Hjørne af den Kommunen tilhørende Grund Nr. 59 ved Randers Landevej.

II. Den i Sommer lagte 4 " Ledning i Randers Landevej fortsættes som vist med rød Linie paa Planen.

III. Der opføres et Vandtaarn. ad I. Pumpestationen.

Der anbringes en Pumpebrønd, som ved en kort 4 " Ledning sættes i Forbindelse med Ledningen i Randers Landevej. Forbindelsesledningen lukkes med en Svømmerhane.

Der opføres et Maskin- og Pumpehus, af Størrelse ca. 10 Al. X 20 Al., hvori anbringes en

10 Hestes Dieselmotor med tilhørende Pumpe. Pumpestationen anbringes paa Koten 173
' . Med det Tryk som haves til Raadighed fra den høje Beholder, der ligger i Koten + 210, vil
da den

4" Ledning i Randers Landevej akkurat kunne føre den ønskede Vandmængde til
Pumpebrønden.

ad II. Det blev vedtaget i Sommer af Byraadet at lægge en Ledning op til Christiansbjerg og
opstille en Vandpost. Der blev i Henhold til denne Beslutning lagt den i Randers Landevej
med blaa Linie viste 4 " Vandledning.

Det foreslaas nu at fortsætte den som vist med rød Linie op til Vandtaarnet.

ad III. Vandtaarnet foreslaas opført paa Ejendommen "Højvangs" Grund paa Terrænkoten +
260,0. Lægges Taarnets Bund i Koten + 280,0, vil man kunne forsyne selv de højst
liggende Dele af de med Gader forsynede Arealer af Matr. Nr. 66 og 95, idet disse Arealer
ligge i Koten + 220.

Taarnet gøres saa stort, at det kun undtagelsesvis vil være nødvendigt at pumpe mere end
12 Timer. Dets Rumfang ansættes derfor til 1000 Tdr. = 140 Kubikmeter.

Omkostningerne ved de nævnte Foranstaltninger, ved hvilke man vil have et Værk, der for
de nærmeste Aar vil tilfredsstille Vandforsyningen til de højstliggende Arealer, der ville blive
først bebyggede, vil stille sig saaledes:

1 Pumpebrønd med Svømmerhane . 500 Kr.

1 Maskinhus, 10 Al. X 20 Al..... 2000"

Indhegning, Materialskur, Kloak m. m. 1000 "

] Stk. 10 Hestes Dieselmotor..... 7000"

1" Pumpe med Remtræk..... 1000"

2600 løb. Fod 4 " Ledning á 2,00. . 5200"

1 Vandtaarn til 140 Kbm..... 11000 "

Arealerhvervelse: 500 Kvdr. Al. á 1,00500"

Uforudsete Udgifter..... 1800"

Ialt 30000 Kr. De aarlige Udgifter blive følgende: Forrentning og Amortisation:

5½% af 30000 Kr..... 1650 Kr.

Lønning til en Maskinist..... 1500 "

Petroleum, Olie, Tvist m. m..... 400"

Reparationer, uforudsete Udgifter. . . . 200"

Ialt T 3750 Kr.

Idet der nu efter Befolkningens Størrelse oppe paa Christiansbjerg kan forventes et Vandforbrug af ca. 200,000 Tdr. aarlig, saafremt alle Ejendomme tegne sig for Vandindlæg, vil det ses, at 100 Tdr. Vand staa i 187 Øre.

Til de nævnte Udgifter kommer endvidere Udgiften til Vandledninger i Bøgegade:

240 løb. Fod 3" Ledning 2t 1,00 240,00 Kr. i Skovangsvej:

800 løb. Fod 3"Ledninga 1,00800,00"

i Tjørnegade:

200 løb. Fod 3"Ledninga. 1,00200,00"

i Egegade:

320 løb. Fod 3"Ledninga 1,00320,00"

i Elmegade:

500 løb. Fod 3"Ledningk 1,00500,00"

2060,00 Kr.

Behandles Gaderne paa Christiansbjerg som andre private Gader, hvor Grundejerne til Vandledninger i Gaderne maa betale 1 Kr. pr. løb. Fod Facade, saa vil den sidstnævnte Udgift blive dækket.

Det Areal, der vil kunne blive forsynet fra den ny Pumpestation, er paa Planen indrammet med en rød skygget Linie. Den udenfor denne Linie liggende Del af Lod Nr. 56 samt Lod Nr. 59 (Villadsens Legatboliger) kan tildels forsynes fra det nuværende høje Tryk".

II. Af Frabrikant Vestesen, hvormed Ud. valget i den foreliggende Sag var blevet suppleret, var afgivet saalydende Indstilling:

"I det foreliggende Arbejde har Vandværksudvalget ladet Stadsingeniøren foretage en

indgaaende Undersøgelse af hele Kathrinebjergkvarterets fremtidige Vandforsyning under fuld Bebyggelse for at komme til Kundskab om, hvorvidt det vilde være økonomisk rigtigt at lægge hele den kommende Befolkningsmængde i dette Kvarter til Grund for Planlægningen af den i Øjeblikket stillede Opgave.

Overslaget 1 a viser, at Bekostningen derved vilde andrage ca. 500,000 Kr.

Udvalget har da været fuldkommen enig om, at der ikke kan være Tale om at dimensionere hverken Rørledninger, Maskiner eller Vandtaarn efter at kunne tilfredsstille hele den Befolkningsmængde, som vil kunne finde Plads paa det foreliggende Terræn.

Man har da anstillet Beregninger over den sandsynlige aarlige Befolkningstilvækst paa Christiansbjerg, Bilag II Side 9, og er her gaaet ud fra, at det Antal Indbyggere, hvormed Aarhus aarlig vokser, vil fordele sig med Halvdelen i den gamle By og paa Marselisborg, og at der af den resterende Halvdel vil falde 2/10 paa det Areal, der forsynes fra den nuværende høje Beholder, medens 3/10 er supponeret at ville falde paa det Areal, hvis Vandforsyning det drejer sig om i Øjeblikket at projektere. Denne Antagelse fører til det Resultat, at det hele Areal, ca. 385 Tdr. Land, vil være bebygget om ca. 55 Aar, samt at der sandsynligvis vil være et Indbyggertal af 15,500 om ca. 26. Aar, og det er da dette sidste Indbyggerantal, man baserer Forslaget paa, idet man anser et Tidsrum af 26 Aar for et passende Aaremaal at beregne Værkets nuværende Størrelse efter.

For Tiden er imidlertid Antallet af Indbyggere paa Christiansbjerg ca. 800, og dette Antal er ikke undergaaet synderlig Forandring i en lang Aarrække. Ganske vist vil der være Udsigt til, at der kan komme nogen Bevægelse i Bebyggelsen, naar der kommer rationel Vandforsyning, men en Beregning af den sandsynlige Befolkningstilvækst vil dog mangle ethvert Holdepunkt, dertil kommer, at Befolkningstilvæksten i Aarhus næppe vil være saa stor som antaget

-2½ % pr. Aar. - Ved Forslaget til Indførelse af Vandklosetter regnedes med 1½ % aarlig Befolkningstilvækst.

Det foreliggende Forslag gaar altsaa ud paa at indrette et Vandværk paa 1000 Tdr. pr. Time eller ca. 17,000 Tdr. pr. Døgn med en Bekostning af ca. Kr. 1 67,000,00, foruden Rørlægning i Gaderne paa Christiansbjerg, hvilken Bekoster kalkuleret til Kr. 10,000,00.

Driften af dette Anlæg vil medføre en aarlig Udgift, der er beregnet som følger:

5½ % af Kr. 177,000,00..... Kr. 9735,00

Kul, Smørelse, Belysning m. m. ."1100,00

~ Kr. 10835,00

Indtægten af Anlægget vil efter Beregningen i Stadsingeniørens Skrivelse af 30/11 1904, naar Vandet betales efter Maaler á 2 Kr. pr. 1000 Tdr., blive ca. Kr. 2000,00 aarlig, saaledes at Underskudet i gunstigste Tilfælde vil blive ca. Kr. 9000,00 pr. Aar.

Der vil derfor være al Anledning til at forsøge Opgaven løst ved et mindre Anlæg, som kan bringe Anlægssummen ned.

I den Anledning har jeg anmodet Stadsingeniøren om at fremkomme med Overslag over et Anlæg paa 500 Tdr. Vand pr. Time. Et saadant Anlæg vil give ca. 8000 Tdr. Vand pr. Døgn, forinden det bliver nødvendigt at foretage Udvidelser.

Bekostningen vil ifølge Stadsingeniørens Skrivelse af 27/9 1905 være:

11,000løb. Fod 7 " Ledning á 2,60 Kr. 28600,00

15 Stk. Skydebaner á 60,00"900,00

1 Stk. Maskine og Pumpe for 500 Tdr. pr. Time eller 40 HK. . ."30000,00

Vandtaarn til 200 Kbm....."30000,00

Byggearbejder paa Vandværket ."6000,00

Uforudsete Udgifter....."9500,00

Kr. 105000,00

Lægger man Ledningen af 9 " Rør, vil den kunne føre 1000 Tdr. pr. Time. Merbekostningen derved vil være ifølge Stadsingeniørens Skrivelse ad 4

Kr. 45,000- 29,500 ..... "15500,00

Kr. 120500,00

Hvor længe et saadant Anlæg vil kunne slaa til, vil det ikke være muligt at have nogen begrundet Mening om, men under Hensyn til Christiansbjergs nuværende Befolknings Størrelse, maa man antage, at der vil hengaa lang Tid.

Ser man hen til Udviklingen af Vandforsyningen fra den nuværende høje Beholder, der anlagdes for ca. 18 Aar siden, da har det gennemsnitlige Vandforbrug pr. 1904 kun været 7000 Tdr. pr. Døgn, og Maximumforbruget i de to Maaneder af Aaret, hvor der bruges

mest, har for indeværende Aar været:

Juni Maaned 8547 Tdr. pr. Døgn.

Juli -7515""-

Dette Kvarter har altsaa brugt 18 Aar om at naa til et Vandforbrug af Størrelse som ovenfor foreslaaet for Christiansbjerg, og det maa dertil erindres, at i Aarenes Løb er der lagt flere Kvarterer fra den gamle Bydel ind under Vandforsyningen fra denne Beholder, hvorved Forbruget altsaa er steget stærkere end med den stedfundne Befolkningstilvækst.

I Løbet af en saadan Aarrække vil man have Materiale til at kunne beregne Befolkningstilvæksten paa Christiansbjerg med Erfaringen som Basis, og man vil derefter kunne planlægge Udvidelsen til den Tid med de faktiske Forhold som Grundlag.

Hvad angaar Spørgsmaalet om at nøjes med 1 Maskine, da maa det erindres, at der med en Pumpeevne af 500 Tdr. pr. Time kun skal pumpes i 2 Timer i Døgnet for at forsyne Christiansbjergs nuværende Befolkning, og at Vandtaarnets Beholder er saa stor, at den stedse kan vedligeholde Vandmængden et helt Døgn uden Pumpning. Det maa derfor anses for overflødigt at anlægge 2 Maskiner, naar man straks tager en Maskine med en Ydeevne af 500 Tdr. pr. Time.

Efter Stadsingeniørens Forslag af 27/9 05, ad 4, vil der kun været sparet Kr. 10,500,00 ved at tage en Maskine af den halve Størrelse.

Ved at gøre Ledningen 9" i Stedet for 7" vil man opnaa at kunne oppumpe 1000 Tdr. pr. Døgn uden at overskride den normale Hastighed af 3 Fod pr. Sekund i Rørerne og vil altsaa i en uoverskuelig Tid ikke behøve at forstørre Ledningen. -

Af den af Vandværksudvalget foranledigede Undersøgelse af Vandværket godtgøres det, at det nuværende Kedelanlæg er rigelig stort til den nuværende Drift, og at det kan levere den fornødne Damp til Oppumpning af 1000 Tdr. til Christiansbjerg.

Det anbefales derfor at bevilge et Beløb, stort Kr. 120,500, 00 til Christiansbjergs Vandforsyning forsyning, med Pumpestation paa det eksisterende Vandværk og med Vandtaarn paa 200 Kubikmeter paa Christiansbjerg, samt det fornødne Beløb, 10,000 Kr. til Fordelingsledninger paa selve Christiansbjerg.

Endvidere stilles der Forslag om, at Vandet betales udelukkende efter Maaler, og at Prisen sættes i Forhold til den Bekostning, der er forbunden med Oppumpningen til det høje Tryk

med Prisen for Vand fra den nuværende lave Beholder som Udgangspunkt.

Af Stadsingeniørens Undersøgelse fremgaar det, at Maskinerne ikke arbejde med lige god Økonomi, idet de ny Maskiner til den lave Beholder levere 1 Hestekraft pr. ca. 18 Kubikmeter Damp pr. Time, medens der af de gamle Maskiner til den høje Beholder forbruges ca. 34 Kubikmeter Damp pr. Hestekraft pr. Time. - Endvidere fremgaar det, at Kedlerne ere gamle og gaa med lavt Tryk. Der vil altsaa kunne opnaas betydelig Besparelse i Driften ved at gaa over til nyt Materiel, og det kan derfor have Interesse at faa at vide, hvorlænge de nuværende Pumpeværker vil kunne forsyne Aarhus.

Af Stadsingeniørens Skrivelse af 27/9 1905 fremgaar det

- 1) at Maskinerne til den lave Beholder have tilstrækkelig Størrelse for ca. 10 Aar.
- 2) at Maskinerne til den nuværende høje Beholder kan forsyne sit Kvarter i ca. 20 Aar.

Om 10 Aar vil der altsaa mulig forestaa en større Udvidelse af Maskinanlægget. Kedelanlægget vil da have udtjent, idet de nuværende Kedler ikke ville kunne strække til mere. Der vil da være Lejlighed til at anskaffe Kedler med højere Tryk og at indføre saadanne Forbedringer, som vil tilvejebringe en betydelig aarlig Besparelse i Driften".

Thomsen skulde, idet han paa Udvalgets Vegne forelagde Sagen for Raadet, med Hensyn til dens Forhistorie henvise til den af ham i Mødet den 8. December f. A. givne Redegørelse og udførlige Gennemgang af de forskellige Projekter, der den Gang vare tilvejebragte, og nu kun nævne, hvad der efter dette Møde var passeret i Sagen.

Som det vilde erindres, havde Udvalget i det nævnte Møde særlig ment at kunne anbefale det som Nr. 2 betegnede Forslag, men man havde dog ikke været blind for, at Raadets Medlemmer sandsynligvis vilde være noget betænkelige ved at gaa med til den betydelige Udgift, 300,500 Kr, som det var anslaaet at ville koste. Kort forinden Mødet den 8. December f. A. havde Taleren i den Anledning paany løselig konfereret med Stadsingeniøren om Sagen, hvorefter han havde faaet den Opfattelse, at Omkostningerne ved den Plan, som Udvalget ansaa for den bedste, kunde reduceres betydeligt, formentlig til 170,000 Kr. Da det derefter havde vist sig, at der i Raadet var Stemning for at lade Muligheden for at bringe Udgifterne ved den foreslaaede Plan ned nærmere undersøge, blev Sagen sendt tilbage til Udvalget, der samtidig blev suppleret med Fabrikant Vestesen. Efter at man nu atter havde haft Lejlighed til i Udvalget at overveje Sagen, var der indenfor dette opstaaet den Tanke, at det muligt vilde være rigtigere for Øjeblikket at indskrænke sig

til et foreløbigt mindre Anlæg, der kunde forsyne ca. 3000 Mennesker med Vand, da man ikke havde nogen Erfaring med Hensyn til, hvor hurtigt Indbyggerantallet i de ommeldte Bydele vilde vokse. Man havde derefter ladet Stadsingeniøren udarbejde det nu fremlagte Forslag til et saadant Anlæg, der vilde koste ca. 30,000 Kr. Beslattede man sig til at gennemføre denne sidst fremkomne Plan, vilde man derigennem faa et Anlæg, der formentlig i en Aarrække vilde være tilstrækkeligt til at forsyne de omhandlede Kvarterer med Vand, men selv om det i Løbet af nogle Aar skulde vise sig ikke at være fyldestgørende, havde dette i og for sig mindre at sige, idet det kunde forrente og amortisere sig selv, og Kommunen intet behøvede at tilskyde til det. Hr. Vestesen havde imidlertid ikke ment at kunne gaa med til det omtalte Forslag, men havde udarbejdet et særligt Projekt, der jo nu ogsaa var forelagt Raadet. Det vilde - som det af hans Indstilling fremgik - medføre en Udgift af ca.

120,000 Kr., og Taleren kunde ikke anse det for rigtigt at anvende et saa betydeligt Beløb paa et Anlæg, der faldt uden for de Rammer, der efter hans Mening burde bevares med Hensyn til et for de ommeldte Bydele virkelig tilfredsstillende Vandforsyningsanlæg. Han maatte derfor anbefale, at man holdt sig til det nu af Stadsingeniøren udarbejdede Forslag.

Vestesen gennemgik den af ham fremsendte Indstilling. Ved at se paa Sagen, havde det slaaet ham, at man i Virkeligheden med Hensyn til Beregningen af, hvor stærkt Befolkningen i de omhandlede Kvarterer vilde vokse, opererede med ganske vilkaarlige Tal, idet man ikke havde nogensomhelst Erfaring i saa Henseende. Det forekom ham derfor, at man hellere burde vende Sagen om og spørge, hvor stor en Tilvækst man vilde indrette sig efter. For Tiden fandtes deroppe ca. 800 Mennesker, og han havde herefter tænkt sig, at naar man fik et Anlæg, hvorefter man kunde forsyne ca. 8000 Mennesker med Vand, vilde man, inden det blev utilstrækkeligt, have indvundet den nødvendige Erfaring med Hensyn til, hvorledes Tilvæksten foregik. Ud fra denne Forudsætning havde han udarbejdet sit Forslag, og valgte man dette, vilde man have et Anlæg, der kunde forsyne indtil 8000 Mennesker med Vand, og som let kunde udvides til at kunne forsyne det dobbelte Antal. Man vilde med andre Ord faa et Anlæg, der kunde strække til for en længere Aarrække, og som senere kunde indgaa som Led i et større Anlæg. At følge Udvalgets Forslag, vilde sikkert være uheldigt. Man vilde derved anvende 30,000 Kr. paa et Anlæg, der kun kunde strække til i et Tidsrum af ca. 5 Aar, og som derefter ikke vilde have nogensomhelst Værdi. Hertil kom, at det ikke vilde tillade ret høj Bebyggelse af de nævnte Kvarterer, idet Vandet ikke kunde trykkes tilstrækkelig højt op, og - hvad der maaske var

den største Ulempe ved det - den Omstændighed, at der skulde tages Vand fra den nuværende saakaldte høje Beholder vilde svække Vandforsyningen i det hele, hvilket atter vilde bevirke, at man saa meget hurtigere maatte gaa til bekostelige Udbedringer af denne. Han troede iøvrigt ikke, at man - som foreslaaet af Udvalget

-kunde nøjes med een Motor ved Driften af Anlæget, saa det blev næppe helt saa billigt som beregnet.

Mikael Johansen maatte erkende, at det forekom ham noget mærkeligt, at Udvalget oprindelig var fremkommet med et Projekt paa ca. ½ Million for nu endelig at anbefale et Anlæg til

30,000 Kr. Det var et saa overraskende Afslag, at man maatte være berettiget til at nære Mistanke om, at der maatte være noget haltende ved det sidste Forslag. At der ikke fandt nogen Tilvækst af Befolkningen Sted i de ommeldte Kvarterer, turde være ret forklarligt, da det ikke kunde forudsættes, at Folk skulde være meget tilbøjelige til at slaa sig ned paa Steder, hvor man intet Vand kunde faa. Det var iøvrigt ganske uforsvarligt at lade de Beboere, der fandtes deroppe, uden ordenligt Drikkevand; under en Epidemi vilde Dødeligheden under de forhaandenværende Forhold sikkert vise sig ganske overvældende der. Han troede ikke, at det vilde være tilraadeligt at vælge det af Udvalget anbefalede Forslag. Efter hvad der var blevet sagt ham, kunde man efter dette Projekt ikke faa Vandet højere op end til 2. Sal i Bygningerne deroppe. Naar man kendte den Uvilje, der altid havde hersket her i Raadet mod de nordre Bydele, forstod man imidlertid, at Udvalget kunde komme med et saadant Forslag, saa kunde det dog ikke siges, at der slet intet gjordes for disse Kvarterer. Han vilde anbefale, at man sluttede sig til det af Vestesen stillede Forslag, idet han blot ønskede oplyst, i hvilket Omfang man efter dette kunde forsyne de nordre Bydele med Vand.

Johan Pedersen fastslog, at man faktisk ikke kunde have nogen begrundet Mening om, hvor hurtigt Udviklingen af Kvartererne Nord for Byen vilde foregaa, naar disse nu forsynedes med Vand. Der var om dette Spørgsmaal meget delte Meninger. Da Forholdet var dette, og da det var hans Opfattelse, at man i sin Tid alligevel blev nødt til at gaa tilbage til det store Projekt, forekom det ham, at det i Øjeblikket kun galdt om at vælge det Anlæg, som man kunde slippe billigst til, og som foreløbig kunde afhjælpe Trangen til Vand i de oftnævnte Bydele. Det af Udvalget anbefalede mindre Anlæg vilde formentlig være fyldestgørende i flere Aar, - i hvert Tilfælde saalænge, indtil det havde forrentet og

amortiseret sig selv -, og i disse Aar vilde man have Lejlighed til at indvinde Erfaring med Hensyn til Befolkningens Tilvækst. Saavidt han havde forstaaet, havde det hidtil været Meningen, at der skulde være Villabebyggelse deroppe, og i saa Tilfælde maatte det vel være nok, at Vandet kunde trykkes op til 2. Sal i Bygningerne. Skulde man gennemføre det af Vestesen foreslaaede Projekt, vilde det for Kommunen medføre en meget betydelig, delvis spildt Udgift, idet dette Anlæg formentlig efter en Aarrække vilde være uden videre Værdi, og for Beboerne deroppe betyde, at de først om et Par Aar vilde faa Vandforsyning, medens det mindre Anlæg meget hurtigt kunde være færdigt.

Thomsen skulde, da der var blevet udtalt Forbavselse over den store Forskel i Prisen mellem Udvalgets tidligere og nuværende Forslag, udtrykkelig pointere, at der slet ikke kunde drages nogen Sammenligning mellem disse. Det oprindelige Projekt var udarbejdet med det Formaal for Øje i en længere Aarrække at kunne forsyne Byens nordre Dele med Vand, idet man havde opstillet en Beregning af den sandsynlige Tilvækst af Befolkningen deroppe. Dette Forslag ansaa Udvalget vedvarende for det bedste, men da man ingen Vished havde for eller kunde have for, hvorledes Tilvæksten vilde foregaa, syntes man, at der kunde være nogen Rimelighed i, at man saa Tiden noget an, og foreløbig nøjedes med et mindre Anlæg, der i nogle Aar var tilstrækkeligt, og som faktisk intet vilde koste Kommunen. Efter hans Opfattelse kunde efter det lille Forslag Vandet sandsynligvis bringes op til 3. Etage, men nogen Garanti i saa Henseende kunde han selvfølgelig ikke paatage sig.

Nørgaard kunde i det væsentlige finde det af Udvalget anbefalede Forslag godt og fornuftigt. Der var, saavidt man kunde skønne, kun ringe Risiko forbundet med det, og selv om det, hvis Anlægget hurtigere end paaregnet skulde vise sig utilstrækkeligt, skulde medføre nogen Udgift for Kommunen, havde det mindre at sige. En Fordel ved Forslaget var det ogsaa, at Beboerne deroppe efter dette straks kunde blive forsynede med Vand. Man skulde blot for flere Aar siden have gennemført et Anlæg som det foreslaaede.

Samuelsen vilde, forsaavidt man havde haft nogen Garanti for, at man ved det mindre Anlæg til 30,000 Kr. kunde forsyne Kvartererne tilstrækkeligt med Vand, have kunnet gaa med til dette som noget rent foreløbigt. Efter det oplyste, og navnlig efter den af Vestesen fremsatte udførlige Redegørelse af Forholdene, var han, der betragtede denne som ligesaa sagkyndig paa det ommeldte Omraade som Stadsingeniøren, kommet til det Resultat, at man burde foretrække Vestesens Forslag som det mest fyldestgørende, selv om det ogsaa

blev noget dyrere for Kommunen.

Jacob Jensen var nærmest stemt for det Projekt, der var fremsat af Vestesen, hvis Betragtninger i høj Grad tiltalte ham. Det var en Fordel at have Rørledningerne af en saadan Dimension, at de tillod en senere Forøgelse af Anlægget.

Vestesen skulde oplyse, at efter hans Forslag vilde man kunne forsyne hele den saakaldte høje Zone nord for Byen med Vand, og det saaledes, at det kunde trykkes op i Højde af 30 Fod over de højeste Huse. Uoverensstemmelsen mellem Udvalgets og hans Forslag bundede ikke i det rent tekniske, men beroede paa Spørgsmaalet om, efter hvilken Udvikling man skulde indrette det paagældende Vandforsynings Anlæg. Som allerede nævnt var han i denne Henseende gaaet ud fra, at Anlægget skulde kunne forsyne indtil 8000 Mennesker. Et Anlæg som det paagældende burde fornuftigvis projekteres ud fra den Forudsætning, at det kunde strække til en vis længere Aarrække, f. Eks. 20 á 25 Aar, og det vilde dog være ganske bagvendt at indrette noget, der om nogle faa Aar vilde være ubrugeligt.

Mikael Johansen erindrede om, at der, da det sidste store Laan optoges, var afsat et Beløb af 420,000 Kr. til Vandværksanlæg. Han kunde, idet han gik ud fra, at det ommeldte Beløb endnu var i Behold, ønske at faa Oplysning om, hvorledes det var anbragt og til hvilken Rente. Det var jo ikke udelukket, at det i og for sig kunde være ligesaa økonomisk at anvende det til Gavn for Byens Borgere.

Jul. Andersen kunde ikke nægte, at Sagen jo stadig vandt noget ved de forskellige Behandlinger, den blev underkastet, idet der hver Gang fremkom et nyt Projekt, men han vilde dog ikke sige, at det egentlig gjorde Sagen klarere. Forsaavidt der vilde kunne opnaaes Enighed om et af de større Projekter, saa han helst dette, men under Forudsætning af, at dette ikke blev Tilfældet, forekom det ham, at man meget vel kunde forsvare at gaa til det mindre Anlæg, hvorved Savnet af Vand deroppe vilde være afhjulpet formentlig i 8 á 10 Aar, idet der for Øjeblikket kun var ca. 800 Beboere der, medens Anlægget kunde forsyne ca. 3000 Mennesker.

Laursen ønskede, da Vestesen havde udtalt Tvivl om, at man ved det lille Anlæg kunde nøjes med en Dieselmotor - - saaledes som af Udvalget hævdede -, oplyst, hvormeget det vilde fordyre Anlægget, hvis man skulde have 2 saadanne Maskiner.

Filtenborg saa ikke rettere, end at Udvalgets Forslag var baade godt og økonomisk. Det

var højst usandsynligt, at Udviklingen i den nordre Del af Byen vilde ske med nogen større Hurtighed, og det vilde sikkert vare længe, inden der blev 8000 Beboere deroppe. Driften af det lille Anlæg var ogsaa betydelig billigere end Driften af det af Vestesen foreslaaede, saaledes at der ved at vælge det første vilde spares ca. 5000 Kr. om Aaret.

Johan Pedersen troede ikke, at der vilde være nogen egentlig Risiko ved kun at have een Maskine ved det af Udvalget foreslaaede Anlæg, idet der ogsaa vilde blive en Beholder, fra hvilken Beboerne kunde forsynes med Vand i den Tid, der vilde medgaa til at reparere Maskinen, om dette skulde blive nødvendigt. Han skulde atter fremhæve, at det lille Anlæg kun var tænkt som et rent midlertidigt; skulde det vise sig, at Udviklingen tog Fart deroppe, kunde man altid senere tage fat paa et større Anlæg, uden at der derved i noget Tilfælde var paaført Kommunen nogen næneværdig unødvendig Udgift.

Sabroe syntes, at Vestesens Forslag var saa klart fremstillet og saa godt begrundet, at han for sit Vedkommende i hvert Tilfælde ikke var i Tvivl om, for hvilket Projekt han skulde stemme. Han vilde dog gjerne vide, hvor lang Tid der vilde medgaa, inden det af denne projekterede Anlæg kunde fuldføres.

Schourup vilde ikke lade Mikael Johansens Udtalelse om, at Raadet altid havde stillet sig uvilligt overfor de af de nordre Bydele rejste Krav upaataalt; dette var ikke Tilfældet. Iøvrigt maatte man betænke, at det var Beboerne, der selv i sin Tid havde ønsket at komme saa langt uden for Byen. og derved havde gjort det vanskeligere at imødekomme deres Krav. Vandforsyningsforholdene deroppe var imidlertid ikke saa gode, som de burde være, ogder maattegøres nogetfor at

raade Bod derpaa. Udvalgets Forslagkunde jo

se ganske billigt ud, selv om man nok maatte have 2 Maskiner, men efter Udløbetafnogle faa Aar vilde detvære utilstrækkeligtoguden

Værdi. Det forekom ham derfor, at det vilde være en daarlig Økonomi at vælge dette Projekt, og han skulde derfor tilraade, at man sluttede sig til den af Vestesen foreliggende Indstilling.

Nørgaard skulde overfor Mikael Johansen paapege, at det nævnte Beløb af 420,000 Kr. ikke absolut var bestemt til et Vandværksanlæg. Naar Kommunen skulde optage et Laan som det sidste paa 3½ Mill. Kr., var Forholdet dette, at der fra de forskellige Sider fremsattes de Ønsker, man gjerne vilde have opfyldt. Der fandt ved denne Lejlighed dog

ikke nogen endelig Behandling af de enkelte Forslag Sted, saaledes at det ingenlunde kunde siges, at et Foretagende, fordi der af vedkommende Laan var afsat et Beløb til dette, alene af den Grund var vedtaget til Gennemførelse. Der var ganske vist ved Optagelsen af det sidste Laan anslaaet et Beløb af 420,000 Kr. til et Vandværksanlæg, men derfor var det i og for sig ikke givet, at netop dette Beløb skulde anvendes i det Øjemed. Han skulde iøvrigt tilføje, at Kommunens økonomiske Stilling desværre var saaledes, at man, hvis man ikke havde Restbeløbet af det om meldte Laan i Behold, næsten vilde være nødt til at laane igen for at have tilstrækkelig Driftskapital.

J. C. Petersen havde til at begynde med været godt tilfreds med det af Udvalget anbefalede mindre Anlæg, som en ren midlertidig Foranstaltning betragtet. Efter at Vestesen imidlertid havde paapeget, at dette vilde medføre en Svækkelse af Vandforsyningen i det hele, idet der skulde lages Vand til de ommeldte Kvarterer fra den saakaldte høje Beholder, var han bleven noget betænkelig ved at gaa mod til det, og var nu mest stemt for at vælge det af Vestesen udarbejdede Forslag.

Thomsen kunde berolige den foregaaende Taler med, at de alt eksisterende Maskiner kunde oppumpe langt mere Vand, end der for Øjeblikket var Brug for. Naturligvis vilde det slide noget paa Maskinerne, naar de fik et større Arbejde, men bortset herfra vilde det mindre Anlæg ikke faa nogen Betydning for Vandværket.

Johan Pedersen skønnede stadig ikke rettere, end at det, naar Kommunen havde saa knapt med Penge som omtalt, vilde være en daarlig Økonomi nu at anvende et Beløb af ca. 120,000 Kr. for at skaffe Vand til en Befolkning, der for Øjeblikket kun bestod af 800 Mennesker, naar man foreløbig kunde opnaa det samme uden Udgift for Kommunen ved at gennemføre Udvalgets mindre Forslag.

Vestesen skulde i Anledning af den til ham rettede Forespørgsel endnu bemærke, at Anlægget efter hans Forslag kunde være færdigt inden Udgangen af 1906. Til Thomsen skulde han bemærke, at hvis Befolkningen i de nordre Bydele ikke voksede med et eneste Menneske, var det fuldstændig rigtigt, at der kunde oppumpes ogsaa den Vandmængde, der skulde tages til disse Kvarterer fra den oftnævnte høje Beholder. Men Udvalgets Forslag var jo baseret paa en Tilvækst af Befolkningen til ca. 3000, og tænkte man sig, at dette Antal naaedes, vilde man sikkert komme til, at vedkommende Maskine i sin Pumpetid ikke kunde levere den tilstrækkelige Vandmængde.

Vestesens Indstilling tiltraadtes.

